

γνές. Στο δήμο Φυλής έξηγντα όπλοφόροι σταλμένοι από το Δ. Καλλιφορνά, έβγαλαν έξω από το έλεγχικό τμήμα το Δήμαρχο και την Έφορευτική Έπιτροπή και έβγαλαν μόνοι τους τού... μέτραμα τών ψήφων. Τα ίδια συνέβαιναν παντού. Άλλου έδέρνοντο οι χωροφύλακες, άλλου έσκοτώνοντο πολίται. Και οι Άντιπολιτευόμενοι Ίησουϊτικώτατα... ένπιον τάζεις και μάλιστα διεμαρτύροντο «έναντιον τών Κυβερνητικών έπεμβάσεων». Με τέτοιες περιστάσεις άρχισε και μέσα στάς Άθήνας η ψηφοφορία. Άπό την πρώτη μέρα, μπροστά στό ναό της Άγίας Ειρήνης, τόπον της ψηφοφορίας, τά δυό κόμματα είχαν τοποθετήσει τούς κουτσαβάκηδες φίλους των, άπειλητικούς και έτοιμους να έπικαλεσθούν, έν ανάγκη τή συνδρομή της άγίας μαγκούρας «όπέρ της έλευθέρας τών έκλογών μελήσεως». Άλλά τό μεγάλο πανηγύρι έγινε την τετάρτη μέρα της ψηφοφορίας. Μόλις έκρόβαλλε άνθρακος για νά ψηφίση, έπεφταν έπάνω του οι μπράβοι και από τά δυό μέρη ζητούντες να τού πάρουν τό ψηφοδέλτιο και νά τού δώσουν καθένας τό δικό του. «Ζήτω» και «γιούχα» και βρισιές και βλαστήμιες σε κάθε τέτοια έφοδο. Άλλ' ό θόρυβος δυνάμους μόλις φάνηκε ό Δήμαρχος, τόν όποιον ό Αντιπολιτευόμενος υπεδέχθησαν—πολυπληθέστεροι και θρασύτεροι— με βροντόφωνα «γιούχα» και τόν άνάγκασαν νά τραπή εις φυγήν. «Υστερ' από λίγο, περνούσε απ' εκεί με άμάξι ό διεθυντής τού «Προϊνού Κήρυκος», Όρφανίδης' ό μαγκουροφόρος δρημσαν, κατέβασαν από τ' άμάξι τό νεαρό δημοσιογράφο και (όπως) ό λέγει ό χρονογράφος της έποχής) έγραψαν παρά έν τεσσαράκοντα άθροια επί της ράχης του. Άλλά ό κυριώτερος ήως της επιθέσεως αϋτής, Παξίνος όνόματι βίαισε σε λίγο τά επίχειρα της κακίας του. Κάνει ν' άρπάξη τό ψηφοδέλτιο ενός πολίτου, ό πολίτης άνθίσταται, ό Παξίνος τόν τραυματίζει, ό πολίτης πυροβολεί και τόν ρίχνει χάμα πληγωμένο, όρμούν οι άλλοι και τόν άποτελείωνουν με τίς μαχαίρες. Τά σκαλοπάτια της έκκλησίας πλημμυρίζουν από αίμα... Σε λίγο γίνεται άλλη σκηνή. Οι φρουροί σπερώνουν τούς μπράβους να τούς άπομακρύνουν από την έκκλησίαν, έκεινοι όμως όρμούν κατά τού μοιράρου Γενοβέλη για νά τού άφαιρέσουν τό ξίφος. Οι χωροφύλακες πληγώνουν μερικούς. Τούτο άνύβει περισσότερο τόν αίματα τών Καλλιφορνικών, οι όποιοι συσσωματώνται, άρπάζουν τά όπλα τών χωροφύλακων και τούς δέρνουν άγριώς. Τότε παιά φτάνει στον τόπο της συμπλοκής ό Στρ. Διοικητής και κυβερνητικός ύποψήριος Δ. Καλέργης—

όποιος έως τότε ήταν δημοφιλής διότι έπρωτοστάτης στη Σεπτεμβριανή Έκανάστασι. Γιουχατόμοι, σφοδρίστα, ζητωκραυγές, άνακατωμένες όλες οι φωνές, ξεσπούν και ένα μαχαίρι ύψώνεται κατ' έπάνω του. Ό στρατηγός σώζεται ως εκ θαύματος ναι καταφεύγει στό πλαγιό σπίτι ενός Γεωργουίλα. Τή στιγμή εκείνη φτάνει και ό Καλλιφορνάς και προσπαθεί νά συγκρατήσει τούς μεμονωμένους μπράβους του, άλλ' αϋτοί μόλις βλέπουν τόν άρχηγό ένθουσιάζονται περισσότερο και φωνάζουν «—Στό Παλάτι! Στό Παλάτι!» Αϋτό άκριβώς ήθελε και ό Καλλιφορνάς. Έπί φεαλής τών φίλων του βαδίζει προς τά Άνάκτορα για νά ζητήσει από τόν Βασιλέα την άσύση της Κυβερνήσεως, η όποία βεβαίως έπρεπε να πέση άφού έπέτρεπε σε λίγους ταράξιας νά τρομοκρατούν την πόλι.

Στήν οδόν Έρμου φαίνεται μία βασιλική άμαξα φέρονσα τόν Βασιλέα. Οι διαδηλωται άναγκάζουν τόν άμαξα να σταματήσει τ' άλογα, ένω καπέλλα, φρέσα, μαντήλια σείονται νευρικός και φωνές «Κάτω η Κυβέρνησις» ταράζουν τόν άέρα. Ό Όθων κινεί καταφατικώς τό κεφάλι προς τό πλήθος και τότε... τού έπιτρέπουν νά συνεχίση τόν περιπάτο του! Κατά τό βράδι γίνεται γνωστόν ότι ό Μανροκορδάτος παρητήθη και ό Καλέτης έκλήθη νά σχηματίση νέα κυβέρνησι. Άλλά και πριν τά γεγονότα αϋτά συμβούν, ό Μανροκορδάτος έσοπέυε νά υποβάλη την παραίτησί του, νομίζων ότι δεν είχε πια την έμπιστοσύνη τού Όθωνος, διότι αϋτός, χωρίς νά λάβη γνώσιν τό Ύπουργείο, επέτρεψε στον ύπασπιστή του Δ. Μαυρομηχάλη νά πάη στη Μάνη, έναντιον τού γενικού μέτρου νά μην έπιτραπή σε κανένα στρατιωτικό ή πολιτικό υπάλληλο να ταξιδεύσση στην Μάνη μέχρι τέλους τών εκλογών.

Και έτσι έπεσε η Κυβέρνησις. Ή συνέχεια τών εκλογών διεκόπη μέχρι τού σχηματισμού νέας Κυβερνήσεως. Άλλά τά πάθη τών Έλλήνων έβραζαν πάντα άχάλυντα...

ΠΩΣ ΠΡΕΠΕΙ ΝΑ ΤΡΩΜΕ ΤΙΣ ΠΑΤΑΤΕΣ

Οι πατάτες πρέπει να τρώγονται ως επί τό πλείστον ψημμένες στη φωτιά ή στό φούρονο και όχι βραστές. Μόνον έτσι ώφελούν και διατηρούν τά άμυλώδη συστατικά των. Επίσης οι λατροί συνιστούν νά μη χρησιμοποιούμεν συχνά τίς φρέσκες πατάτες, καιτοι βέβαια εινε νοσιμότερες από τίς παλαιές. Ή νωπή πατάτα θεωρείται βλαβερή στό στομάχι, γιατί κόβεται πάντοτε όλιγο πριν νά ώριμάση τελείως και έτσι δεν μπορεί ν' άναπτυχθή τό άμυλώδες στοιχείο της, με την νωπή ουσία. Ή τελευταία συμβουλή που δίνουν οι γιατροί σχετικώς με τίς πατάτες, εινε πως πρέπει νά τρώγονται κατά προτίμησιν ζεστές.

ΤΑ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΑ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΑ

ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΟΛΥΤΕΙΟΥ ΔΗΜΗΤΡΑΚΟΠΟΥΛΟΥ

(Συνέχεια έκ τού προηγούμενου)

Ήτο ακόμη ό έποχή που η «Φαύστα» τού Δημητρίου Βερναρδάκη είχεν άποτελέση πρωτοφανές θεατρικόν γεγονός. Αι δύο πρωταγωνίστριαι της έποχής, η Έδαγγελία Παρασκευοπούλου και η Άλκατερίνη Βερώνη, με τούς πρωταγωνιστάς Δημήτριον Κοτοπούλην και Διονύσιον Ταβουλάρην έδιδον κάθε βράδου παραστάσεις της «Φαύστας» εις θέατρα κατίμεστα από κόσμον. Τέτοια ήτο η άμίλλα μεταξύ τών δύο ήθοποιών, ώστε τού κοινόν είχε διαιερεθή εις δύο κόμματα: τό ένα βράδον οι θαυμασταί της Παρασκευοπούλου, έλυον τά άλογα από τό άμάξι της, μετά τό θέατρον, και την «ετέφεραν εις την κατοικίαν της, σιφόντες αϋτοί τό άμάξι. Τό άλλο βράδον επανελάμβανον τό αϋτό οι θαυμασταί της Βερώνης. Οι άθηναίοι λόγιοι και μη, άπήγγελλον εις τούς δρόμους και εις τάς συγκεντρώσεις των, στίχους και περιολπίς δλοκλήρους από την τραγωδίαν αϋτήν, και σχεδόν η πρώτη άπόπειρα τών αισθηματικών έξομολογήσεων μεταξύ τών νέων ήρχιζε με τόν στίχον:

Ω λέξει, πλήρες γλυκυτάτης ήδονής!

Την διαίρεσιν τών θεατών εις Παρασκευοπουλικούς και Βερωνικούς ήκολούθησε και η διαίρεσις τών κριτικών εις τάς έφημερίδας: άλλοι εκηρύσσοντο υπέρ της μιας και οι άλλοι υπέρ της άλλης: μερικοί δε και κατά τού έργου, τό όποιον δεν ευρίσκον σύμφωνον με τούς κανόνας της τέχνης. Μεταξύ τών επικριτών ήτο και ό διηγηγός Νικόλαος Παπαλεξανδρής, ό όποιος και φυλλάδιον είχεν εκδώση με διημηριότητα επικρισίας. Ό Παπαλεξανδρής ήτο πολύ μελετημένος άνθρωπος, αλλά πολλούς έφθανεν η κριτική του μέχρι τών άκρων εις την κρίσιν του περί της «Φαύστας» δεν είχε καθολικώς δίκαιον, εις πολλά όμως ουσιαστικά σημεία είχεν ευρη τάς πληγάζουσ, λ. χ. εις δλόκληρον την τελευταίαν πράξιν, η όποία ήμπορούσε και ν' αφαιρεθί, χωρίς τό έργον να χάσθ' εις τό αϋτό σφάλμα περιέπεσα και εγώ μετά δύο έτη εις την τραγωδίαν μου «Ειζήνη η Άθηναία».

Κατά την έποχην εκείνην εγώ ήμην εις την φυλακήν τού Μενδρεσε και ακολουθούσα την πόλην εις τάς έφημερίδας, ό δε Ν. Παπαλεξανδρής, που ήτο και διηγηγός μου και με έπεσεκέπτετο συχνά, μου έφερε δε μίαν ήμέραν τό φυλλάδιόν του, και μου έδωκε και έξηγήσεις λεπτομερέστερας.

Όλα αϋτά μου έξήγησαν πάλιν την παιδικήν μου πρός τά θεατρικά έργα κλίσιν και άρχισα σιγά-σιγά νά γράφω την «Μαρκέλλαν». Δεν είχα άκόμη ούτε ιδεάν τού θεάτρον, ούτε ήξευρα καλά καλά τί θα είπη σκηνή και τί θα είπη παρασκηνίον. Έγραφα μάλλον από θυμσοοφίαν και από ύπολογισμόν και τελείωσα εις 20 ήμέρας σχεδόν. Ό πρώτος που τού έδιδάσσα τό δοκίμιον εκείνο εις την φυλακήν ήτο ό Ν. Παπαλεξανδρής. Έμεινε κατά-πληκτος και μου προεπιν ευρύ μέλλον διά τό θέατρον. Άλλ' ό ένθουσιασμός εκείνος δεν με ένεθάρρυνε καθόλου, διότι ό κριτικός μου άφ' ενός ήτο έχθρος τού Βερναρδάκη, άφ' έτέρου δε φίλος δικός μου. Διά τούτο δε έρριξα την «Μαρκέλλαν» μέσα εις ένα συρτάρι, και έφρόντισα νά την λημονήσω...

***

Τούτο όμως δεν έμπόδισεν νά παρασύρωμαι εις όνειροπολήματα και νά βλέπω γύρω μου σφορητισμένα θεατρικά δάφνας! Ή ψυχολογία τού φυλακισμένου εινε πολύ παράδοξος: όλα τού φαίνονται εύκολα: την κατάστασιν αϋτήν την έπιγραμμάτισα εις την τραγωδίαν μου «Ίκαρος» λαβών ως ύπόδειγμα τόν έαυτόν μου μετά από 24 έτη:

Όταν κανένας βρίζομαι κλειστός στή φυλακή, τόν κόσμον τόν φαντάζεται άλλοιώτικα από κεϊ' θαρρεί που νά βάρη μία φορα δέν έχει δλον τού χέρι, σάν νά μην έζπσε σ' αϋτόν και σάν νά μη τόν ζέρη.

Μολαταύτα δεν έτόλμησα νά προβά εις σύνθεσιν και δευτέρου δράματος. Μόνον όταν ευρισκόμην εις τάς φυλακάς τού Παλαιού Στρατώνος (1895), έπειδή είχα δωμάτιον ιδίον μου, έπωρελήθην της μονώσεως εκείνης και έγραψα την κωμωδίαν μου «Από τή Γη στον Ούρανό» (έκδοσι, Φέξη) εις όμοιοκαταλήκτους στίχους. Ή κωμωδία αϋτή εινε διασκευη άλλης προγενεστέρας, υπό τόν τίτλον «Ήρασιον Έρω» που την είχα γράψη εις τό Ναύπλιον ύπερθεωρ ώς λοχίας τού Πεζικού (1888), όπως έσημείωσα άνωτέρω. Εινε δε και τό πρώτον έργον μου που έδιδάχθη από σκηνής.

Ή παράστασις ύπήρξε περιπετειώδης και φαεινότερα από την κωμωδίαν μου εκείνην. Εις ένα θεατράκι σάν κουτί, μέσα εις ένα ηκράριον της παραλίας τού Ναυπλίου έδιδε παραστάσεις ό ήθοποιός Ίωίνης Βασιλειάδης με την σύζυγόν του και μερικούς άλλους πλανοδίους ήθοποιούς, που δεν ένθουσιάζομαι πλέον τά όνόματά των. Τού έδιδάσσα τό έργον, και είτε διότι τού ήρρεσε, είτε δια νά προκαλέση τό κοινόν με μίαν επαρχιακήν «πρεμιέραν» ήχιστε τάς δοκιμάς και ώρίσθη η παράστασις. (Άκολουεί')

